

Главное решение

Какое качество может помочь нам стать ближе к Б-гу, достичь глубокого понимания Торы, улучшить наши личные и рабочие отношения и внести позитивный вклад в каждый аспект жизни?

Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе

ВАИШЛАХ

Берешит

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה
בעלת מסירות נפש
מרת דבורה ע"ה גרינברג
בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

В память о нашей маме и бабушке

Дворе Гринберг

Дочери раввина Аарона Мендела Хазана

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 Менахем-Ава 5783*

For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org

Published and Copyright 2024 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5785 - 2024

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB"М
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

А. Маленький Яков

ПЕРВОИСТОЧНИК 1 Берешит, 32:10-12

И сказала Яков: «Б-г отца моего Авраама и Б-г отца моего Ицхака, Г-сподь, Который сказал мне: вернись в землю твою и на родину твою, и Я сделаю тебе добро. Я стал мал от всех милостей и от всей истины, которые Ты сотворил рабу Твоему, ибо с посохом моим перешел я этот Иордан, а теперь у меня два стана. Избавь же меня от руки брата моего, от руки Эсава, ибо я боюсь его, как бы он не пришел и не перебил меня и мать с детьми.

Раши

«Я стал мал»: мои заслуги уменьшились из-за милостей и истины, которые Ты оказал мне. Поэтому я боюсь, что после Твоего обещания я мог запятнать себя грехом, и эти грехи могут привести к тому, что я буду отдан в руки Эсава (Шабат, 32а).

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק – ה' הָאֵלֵּם שׁוֹב לְאַרְצָהּ וּלְמִוְלַדְתָּהּ וְאֵיטִיבָהּ עִמָּךְ – קָטַנְתִּי מִכָּל הַחַסְדִּים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת עַבְדְּךָ! כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֵת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׁנִי מַחְנוֹת. הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי, מִיַּד עֵשָׂו, כִּי יָרָא אֹנְכִי אֹתוֹ, פֶּן יָבֹוא וְהִכָּנִי אִם עַל בָּנָיִם.

רש"י

קָטַנְתִּי מִכָּל הַחַסְדִּים. נִתְמַעֲטוּ זְכוּיֹתַי עַל יְדֵי הַחַסְדִּים וְהָאֱמֶת שְׁעָשִׂיתָ עִמִּי, לְכַךְ אֲנִי יָרָא, שְׂמָא מְשֻׁבְּהַבְטָחְתִּנִּי נִתְקַלְקַלְתִּי בְּחַטָּא וְיִגְרַם לִי לְהִמָּסַר בְּיַד עֵשָׂו (שבת ל"ב):

Б. Принадлежит ли мир молодым?

Личное сопровождение или представительское

ПЕРВОИСТОЧНИК 2 Бава-Кама, 92б (на основе издания р.Штейнзальца)

Рава сказал Рабе бар Мари: «Откуда происходит народная поговорка “когда мы были маленькими, нас считали мужами, а теперь, когда мы стары, нас считают детьми”?» Раба бар Мари ответил ему: «Есть подтверждение этому в Писании. Вначале написано: “И Г-сподь шел перед ними днем в столпе облачном, чтобы вести их по пути, а ночью в столпе огненном, чтобы светить им” (Шмот, 13:21). Сам Б-г охранял еврейский народ. Но в конце, после того как прошло время и можно было ожидать, что еврейский народ станет более значимым, написано: “Вот, Я посылаю ангела перед тобою, чтобы хранить тебя на пути” (Шмот, 23:20). Значит, был пришел ангел, а не Сам Б-г».

וְעוֹד אָמַר לוֹ רַבָּא לְרַבָּה בַּר מְרִי:
מִנֵּן דְּבַר זֶה שְׂאוּמְרִים אֲנָשִׁים:
כְּשֶׁהָיִינוּ קְטַנִּים הָיִינוּ נְחֻשְׁבִים
לְאֲנָשִׁים, עַכְשָׁו כְּשֶׁאָנוּ גְדוּלִים אָנוּ
נְחֻשְׁבִים לְתִינוּקוֹת? אָמַר לוֹ: יֵשׁ
רְאִיָּה לְדַבֵּר, כִּי מִתְחַלָּה נֶאֱמַר:
“וְהָיָה הַלֵּל לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן
לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ
לְהָאִיר לָהֶם” (שְׁמוֹת יג, כא), שְׁהָ
עֲצָמוּ הוּא הָיָה הוֹלֵךְ לְשִׁמּוֹר אֶת
יִשְׂרָאֵל, וְלִבְסוּף לְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַן
וְהָיוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת חֲשׁוּבִים יוֹתֵר
נֶאֱמַר: “הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ מִלְאָכִי
לְפָנֶיךָ לְשִׁמּוֹרָךְ בְּדֶרֶךְךָ” (שְׁמוֹת כג,
כ), מִשְׁמַע מִלְאָכִי וְלֹא ה' בְּעֲצָמוֹ.

ПЕРВОИСТОЧНИК 3 Шмот, 13:17, 21-22

И было, когда фараон отпустил народ... Г-сподь шел перед ними днем в столпе облачном, чтобы вести их по пути, и ночью в столпе огненном, чтобы светить им, чтобы они могли идти днем и ночью. Не отступал столп облачный днем и столп огненный ночью от народа.

וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעֲהָ אֶת הָעָם... וְהָיָה
הַלֵּל לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן
לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ, וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ
לְהָאִיר לָהֶם, לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה.
לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הָעָנָן יוֹמָם, וְעַמּוּד
הָאֵשׁ לַיְלָה, לְפָנֵי הָעָם.

ПЕРВОИСТОЧНИК 4 Шмот, 23:20-21

Вот, Я посылаю ангела перед тобою, чтобы хранить тебя на пути и привести тебя в место, которое Я приготовил. Берегись его и слушай голоса его; не восставай против него, ибо он не простит греха вашего, ибо имя Мое в нем.

הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ
לְשַׁמְרֶךָ בְּדַרְךָ וְלְהַבִּיאֶךָ אֶל
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי. הַשְּׁמַר מִפְּנֵי
וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אֶל תִּמְרָבוּ כִּי לֹא יִשָּׂא
לְפָשְׁעֵכֶם כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

Ребе

Дети получают больше любви

Отсюда урок для нас: сама Торы допускает определенные ситуации, когда состояние «детей» необходимо для того, чтобы стать «взрослыми».

Ребе Цемах Цедек объясняет, что именно в этом заключается смысл стиха «Ибо юн Израиль, Я [Б-г] полюбил его». В этом стихе Б-г объясняет причину Своей любви к еврейскому народу – Он полюбил, потому что они «юны», как говорится в поговорке, «когда мы были маленькими, нас считали мужами...».

ענין זה מהווה הוראה - שיש מקום
בשכל התורה, שבמקרים מיוחדים
יש צורך במעמד ומצב של "זוטרי"
[תינוקות] כדי להיות "גברי" [אנשים].

ומבאר הצמח צדק¹ שענין זה הוא
על דרך מה שכתוב² "כי נער ישראל
ואוהבהו", היינו, שהקב"ה מבאר את
הטעם על גודל אהבתו לבני ישראל,
שזהו לפי ש"נער ישראל", שהם
בבחינת קטנות ("נער"), שזהו ענין "כד
הוינן זוטרי - לגברי" [כשהיינו קטנים
היינו נחשבים לאנשים].

ПЕРВОИСТОЧНИК 5 Мидраш раба, Бемидбар, 12:1

Рабби Азарья от имени рабби Йеуды бен Симона спросил: «С кем это можно сравнить? С царем, у которого была дочь, и он очень ее любил. Пока она была маленькой, он разговаривал с ней на людях, и всякий раз, когда видел ее во дворе. Когда она стала старше... царь сказал: "Не пристало моей дочери разговаривать со мной на людях. Пусть сделают ей отдельный шатер, и когда я захочу поговорить со своей дочерью, сделаю это в нем.»

אמר רבי עזריה משום רבי יהודה
בן רבי סימון, מִשָּׁל לְמַה הִדְבֵּר
דומה? לְמַלְךָ בְּשָׂר וְדָם שֶׁהָיָה לוֹ
בֵּת וְהָיָה אוֹהֶבָהּ יוֹתֵר מִדָּאִי, כֹּל
זְמַן שֶׁבָּתוּ קָטְנָה הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ
בְּפִרְהוּסָא, רָאָה אוֹתָהּ בְּחֶצֶר הָיָה
מְדַבֵּר עִמָּהּ, כִּיּוֹן שֶׁהִגְדִּילָהּ...
אמר המלך אין זו כבודה של בתי
שאהיה מדבר עמה בפרהוסיא,
אלא עשו לה פאפליון, לכשאני
מבקש לדבר עם בתי אהיה מדבר
עמה מן הפאפליון ולפנים.

(1) אוה"ת בשלח ע' שפכ.

(2) הושע יא, א. וראה לקו"ש חכ"א ע' 20 ואילך. וש"נ.

Так и когда Б-г увидел евреев в Египте, они были юны, как сказано: «Ибо юн Израиль, Я [Б-г] полюбил его, а из Египта призвал сына Моего» (Ошеа, 11:1). Увидев их у моря, Он говорил с ними, как сказано: «И сказал Г-сподь Моше: почему ты взываешь ко Мне?» (Шмот, 14:15). Увидев их на Синае, Он говорил с ними, как сказано: «Лицом к лицу, говорил Г-сподь с вами» (Дварим, 5:4).

И получив Тору и став полноценным народом, они сказали: «Все, что говорил Г-сподь, будем делать и слушать» (Шмот, 24:7). Сказал Святой, благословен Он: не пристало Моим детям, чтобы Я говорил с ними публично, но пусть сделают Мне Мишкан (Скинию). И когда Мне понадобится, Я буду говорить с ними из Скинии. Поэтому написано: «Когда Моше пришел в Шатер собрания, чтобы поговорить с Ним» (Бемидбар, 7:89).

כָּךְ כְּשֶׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הָיוּ נְעָרִים,
שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא, א): "כִּי נָעַר
יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה, וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי
לְבָנִי". רָאָה אוֹתָם עַל הַיָּם, הָיָה
מְדַבֵּר עִמָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יד,
טו): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה
תִּצְעַק אֵלַי", רָאָה אוֹתָם בְּסִינֵי הָיָה
מְדַבֵּר עִמָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה,
ד): "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם".

וְכִיּוֹן שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְנִעְשׂוּ לוֹ
אִמָּה שְׁלֵמָה, אָמְרוּ (שמות כד, ז):
"כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע",
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין שְׂבָחָן
שֶׁל בְּנֵי שְׂאֵהֶיָה מְדַבֵּר עִמָּהֶם
בְּפִרְהֶסְיָא, אֶלָּא עֲשׂוּ לִי מִשְׁכָּן
וּכְשֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְדַבֵּר עִמָּהֶם אֶהְיֶה
מְדַבֵּר עִמָּהֶם מִן הַמִּשְׁכָּן, הֲדָא הוּא
דְּכָתִיב [לְכֹן כְּתוּב] (במדבר ז,
פט): "וּבָבֹא מֹשֶׁה אֶל אֱהֵל מוֹעֵד
לְדַבֵּר אִתּוֹ וְגו'".

В. Сила смирения

Ребе

Следует добавить ясности сказанному в соответствии с учением хасидизма, которое привносит ясность во все. Самое главное - следует разъяснить практический урок, который мы можем извлечь из сказанного в нашем служении Б-гу Торой и заповедями.

Высокомерие отталкивает Б-га

Талмуд учит, что про «любого человек, в котором есть высокомерие, Б-г говорит: “Он и Я не сможем ужиться в этом мире”».

ПЕРВОИСТОЧНИК 6 Сота, 5а

Сказал рав Хисда (а некоторые говорят, что это сказал Мар Уква): «Любой человек, в котором есть высокомерие, Б-г говорит: “Он и Я не сможем ужиться вместе в этом мире”, как сказано: “Тайно клеветующего на ближнего своего, его истреблю; имеющего надменные глаза и надменное сердце, его не потерплю [ото ло ухаль]” (Псалмы 101:5). Не читай “Ото ло ухаль”, но читай “Ито ло ухаль”, что означает “с ним Я не смогу жить”».

ויש להוסיף ולבאר את הענין באופן של הבנה והשגה (שהרי בתורת החסידות בא כל ענין בהבנה והשגה), והעיקר - לבאר את ההוראה בפועל בעבודת האדם לקונו, על ידי קיום התורה והמצוות, כדלקמן.

והענין בזה: איתא בגמרא³ “כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב”ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם”.

אמר רב חסדא: כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולין לדור יחד בעולם, שנאמר: “מלשני בסתר רעהו, אותו אצמית. גבה עינים ורחב לבב, אתו לא אוכל. עיני בנאמני ארץ, לשכת עמדי” (תהלים קא, ה-ו). אל תקרא “אותו” אלא “אתו לא אוכל”.

Ребе

Поскольку такие люди мнят себя настолько важными, до высокомерия, они идут вразрез цели Творения - созданию обители для Б-га в этом мире. Хуже того, даже в уже существующем дворце они «отталкивают Б-га», ибо «он и Я не сможем ужиться вместе».

Смирение - ключ к Б-жественному присутствию

Во всех вопросах, касающихся святости, ее приумножение приводит к уменьшению негативных сил. Так и в нашем случае - чем больше мы увеличиваем смирение, тем более явственным будет присутствие Б-га в нашем мире, который станет более подходящей для Него обителью.

והיינו, שמצד זה שמציאותו תופסת מקום בעיני עצמו ועד לרגש של גאווה - שזהו היפך ענין הקטנות ("זוטרי") - הרי לא זו בלבד שאינו ממלא את הכוונה לעשות לו יתברך דירה, אלא עוד זאת, שאפילו בדירה שישנה כבר - הרי הוא כביכול "דוחק רגלי השכינה"⁴, כיון ש"אין אני והוא יכולין לדור".

וכשם שבכל עניני קדושה, בהתגברות הקדושה מתמעט הלעומת זה - ועל דרך זה להיפך, שכדי למעט בעינים של לעומת זה, יש להרבות באור וחיות של קדושה - כן הוא גם בענין של היפך הישות - שכל שמתוסף בענין הענווה והשפלות, כך ניתוסף יותר בהשראת וגילוי השכינה, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

Г. Преимущество быть маленьким

Ребе

На основании этого мы можем объяснить поговорку «когда мы были маленькими, нас считали мужами, а теперь, когда мы стары, нас считают детьми» применительно к нашему служению Б-гу.

Достижение порождает чувство значимости

«...А теперь, когда мы стары» отсылка к человеку, считающемуся «старым» в понятиях Торы, человеку, погруженному в святость, мудрость и знания Торы. Поскольку его душа облечена в тело, величие неизбежно вызовет у него некоторое чувство собственной важности. Из-за этого ему будет трудно отринуть свое «Я» и всецело ощущать, как «Душа Моя словно прах для всех».

Отсутствие достижений порождает смирение

С другой стороны, слова «когда мы были маленькими, нас считали мужами...» относятся к человеку, который мал в познании Торы, но обладает качеством смирения. О таких людях стих говорит: «С возвышенным и святым Я обитаю, и с сокрушенным и смиренным духом». Т.е. присутствие Б-га наиболее явственно раскрывается тем, кто смирен.

ועל פי זה יש לבאר את תוכן המאמר "כד הוינן זוטרי לגברי, השתא דקשישנא לדרדקי" [כשהיינו קטנים היינו נחשבים לאנשים, עכשיו כשאנו גדולים אנו נחשבים לתינוקות] - בעבודת ה':

"כד . . קשישנא", היינו, שהתורה מעידה עליו שהוא "זקן" בענינים של קדושה, גדול בתורה ובחכמה - הרי מצד התלבשות הנשמה בגוף ואחיזת הגוף, לא ימלט שהגדלות בעניני קדושה לא תביא הוספה בהרגש עצמו, ומצד גדלותו קשה לו לפעול בעצמו תנועה של ביטול במציאות - שיהיה אצלו ההרגש של "נפשי כעפר לכל תהיה"⁵ בתכלית השלימות.

מה שאין כן "כד הוינן זוטרי, לגברי" [כשהיינו קטנים היינו נחשבים לאנשים] - שהן אמת שהיה במעמד ומצב של קטנות בידיעת התורה, אבל לאידך, הייתה אצלו מעלת השפלות, שעל זה נאמר "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח", היינו, ששם דווקא ישנו גילוי השכינה ביתר שאת וביתר עוז.

ПЕРВОИСТОЧНИК 7 Йешайя, 57:15

Ибо так сказал Высокий и Возвышенный, Обитающий вечность, Имя Которому Святой: «С возвышенным и святым Я обитаю, и с сокрушенным и смиренным духом, чтобы оживить дух смиренных и оживить сердце раздавленных».

כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשְׂאָ שָׁכֵן עַד
וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשַׁכּוֹן
וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלֵי רוּחַ לְהַחְיֹת רוּחַ
שְׁפֵלִים וְלְהַחְיֹת לֵב נִדְכָּאִים.

Ребе

Именно это подразумевается в словах Талмуда: «Сначала написано: “И Г-сподь идет предними...”»—где подразумевается, что «малолетство» является ключом к раскрытию Б-жественного.

וזהו הרמז בדברי הגמרא “מעיקרא כתיב והוי' הולך לפניהם גו” - שבזה מרומז שענין הקטנות (“זוטרי”) הוא “כלי” לגילוי השכינה.

Уровни смирения

Более детально:

ובפרטיות יותר:

Абсолютное Ничто

Есть разные уровни смирения. Во-первых, существует состояние полного ничто, подобное тому, которого достиг Моше, сказавший: «А мы что?» Моше был способен на такое, так как в сказано: «А Моше был самым смиренным человеком на земле».

בענין הביטול - יש סדר השתלשלות וחילוקי דרגות: ישנו ביטול של העדר המציאות לגמרי, כמו שנאמר⁷ “ונחנו מה”, שענין זה היה יכול לפעול בעצמו משה רבינו - עליו נאמר⁸ “והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה”.

Прах

Есть и уровень смирения нашего праотца Авраама, который сказал: «Я прах и тлен». Это не полное самозабвение, достигнутое Моше, ведь все еще сохраняется минимальное самосознание.

וישנו גם את הביטול של אברהם אבינו, שאמר “ואנכי עפר ואפר”⁹, שאין זה ביטול של העדר המציאות לגמרי כמו “ונחנו מה”, שהרי בכל זאת ישנה איזו מציאות.

Червь

Подобно этому, есть и уровень смирения царя Давида. Давид был чрезвычайно смиренным, как он сам говорил: «Я усмирил и успокоил свою душу». Но его смирение было на уровне «Я червь, а не человек». Это великий уровень не ощущающего себя человеком (червь) уступает смирению неодушевленного объекта («праха»), и, безусловно, уступает полному самозабвению («А мы что?»).

Все остальные из нас, кто не находится на уровне патриархов, «колес Б-жественной колесницы» или царя Давида, четвертого «колеса», не достигли самозабвения.

Однако поскольку «юн Израиль», мы малы даже в терминах Торы, это порождает смирение и сломленность духа, которая, в свою очередь, поднимает нас на высокий уровень: «...нас считали мужами».

ועל דרך זה ישנו את הביטול של דוד, שהיה בתכלית הביטול באופן של "שויתי ודוממתי"¹⁰, אבל אף על פי כן היה זה באופן של "ואנכי תולעת ולא איש"¹¹, היינו, שעם היותו בתכלית השפלות עד שאינו בגדר המציאות של "איש", מכל מקום, אינו בביטול כמו דומם, "עפר ואפר" (ובוודאי שאינו בהעדר המציאות לגמרי, "ונחנו מה"), אלא כמו דרגת החי - "ואנכי תולעת".

ועל אחת כמה וכמה בנוגע לאלה שאינם בדרגת ה"מרכבה" כמו האבות¹², ועל דרך זה דוד שהוא רגל הרביעי שבמרכבה¹³ - הרי בוודאי שאינם בתכלית הביטול כו'.

אמנם, מצד הענין של "נער ישראל", שנמצאים במעמד ומצב של קטנות, "זוטרי" - הרי אף שהקטנות היא גם בנוגע להבנה והשגה בתורה, מכל מקום, מצד השפלות ושבירת-הלב, מענין זה גופא, נעשה אצלו עילוי גדול, "לגברי".

(12) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
(13) זהר ח"א רמות, ב. ח"ג רסב, ב. ועוד.

(9) וירא יח, כז.
(10) תהלים קלא, ב.
(11) שם כב, ז.

ד. Смирение и закон

Ребе

Более того, смирение также ведет к увеличению знаний и понимания Торы. Об этом говорит стих «И пусть душа моя как прах будет для всех, открой же сердце мое для Торы Твоей», что означает, что смирение является средством для надлежащего изучения Тору.

Мы находим подобное и в Талмуде относительно споров Гилеля и Шама. Талмуд спрашивает: «Почему школа Гилеля удостоилась того, что закон устанавливается в соответствии с ее мнением?»

Причина, по которой Талмуд поднимает этот вопрос, заключается в том, что школа Шама, казалось бы, имела преимущество перед школой Гилеля в знании Торы, потому что они были более точными аналитиками. Талмуд отвечает, что закон следует мнению школы Гилеля, потому что они были «приятными и терпимыми... и даже упоминали высказывания школы Шама прежде своих собственных». Их терпимость - символ смирения и самозабвения, таким образом, помогала их учению, приведя к тому, что закон был установлен в соответствии с их мнением.

ויש להוסיף, שהעילוי שנעשה על ידי ענין הקטנות, "זוטרי לגברי", פועל גם עילוי יותר גדול בהבנה והשגה בתורה.

וההסברה בזה - על פי מה שכתוב¹⁴ "ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך", היינו, שענין השפלות הוא "כלי" שאחר כך יוכל להיות לימוד התורה כדבעי¹⁵.

וזהו שמצינו בגמרא¹⁶ בנוגע לבית שמאי ובית הלל: "מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן" - כי לכאורה, מצד ההבנה והשגה שבתורה גדלה מעלת בית שמאי ש"מחדדי טפי" [מחודדים יותר]¹⁷ - "מפני שנוחין ועלובין היו כו' ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן", היינו, שמצד ענין העלבון - שהכוונה בזה לענין השפלות והעדר המציאות בתכלית - ניתוסף גם בתורה, שנקבעה "הלכה כמותן".

(16) עירובין יג, ב.
(17) יבמות יד, א.

(14) נוסח ברכת אלקי נצור כו' (ברכות יז, א).
(15) ראה לקו"ת במדבר טו, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

ПЕРВОИСТОЧНИК 8 Эрувин,136

Рабби Аба сказал от имени Шмуэля: «Три года школа Шама и школа Гилеля спорили. Эти говорили: “Закон следует нашему мнению”, и те говорили: “Закон следует нашему мнению”. Раздался Б-жественный глас и сказал: “Эти и те — слова живого Б-га”. Однако закон соответствует мнению школы Гилеля.

Но если и «эти, и те - слова живого Б-га», почему школа Гилель получила приоритет в установлении? Потому что они были «добрыми и терпимыми», изучали свои собственные решения и постановления школы Шама. Более того, они упомянули заявления Шама прежде своих собственных.

אָמַר רַבִּי אָבָא אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלֹשׁ
שָׁנִים נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל,
הִלְלוּ אוֹמְרִים: הַלְכָה כְּמוֹתֵנוּ,
אָמַר רַבִּי אָבָא אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלֹשׁ
שָׁנִים נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל,
הִלְלוּ אוֹמְרִים: הַלְכָה כְּמוֹתֵנוּ,
וְהִלְלוּ אוֹמְרִים: הַלְכָה כְּמוֹתֵנוּ.
יְצָאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: אֵלֹהֵי וְאֵלֹהֵי
דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים הֵן, וְהַלְכָה
כְּבֵית הַלֵּל.

וְכִי מֵאַחַר שֶׁאֵלֹהֵי וְאֵלֹהֵי דְּבָרֵי אֱלֹהִים
חַיִּים, מִפְּנֵי מָה זָכוּ בֵּית הַלֵּל
לְקַבּוֹעַ הַלְכָה כְּמוֹתֵנוּ? מִפְּנֵי שְׁנוּחִין
וְעֹלּוּבִין הֵיוּ, וְשׁוֹנֵי דְּבָרֵיהֶן וְדְּבָרֵי
בֵּית שְׁמַאי, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְקַדְּמִין
דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי לְדְּבָרֵיהֶן.

Е. Смирение в молитве

Ребе

Подобным образом обстоит дело с молитвой молитвы:

Молитва амида должна совершаться с чувством полного самозабвения, «словно раба перед господином», который не может даже сдвинуться без разрешения. Кроме того, амида начинается с просьбы «Г-споди, расткрой уста мои, и уста мои возвестят хвалу Тебе», представляя молитву как следование указаниям Б-га.

Для достижения необходимого уровня самозабвения требуется длительное размышление. Это особенно верно в наше время, когда просто размышления над строкой «Г-споди, открой уста мои...» недостаточно, недостаточно и подготовки, предшествующей тексту Шма и его благословениям. Поэтому к молитвам были добавлены Стихи восхвалений, и позже было установлено, что размышление требуется даже перед началом молитвы. Несмотря на все это, мы видим, что, к сожалению, иногда случается, что мы не молимся с правильным настроением, «как раб перед господином».

Однако все это верно, если говорить о людях, которые «стары». «Молодые» же подобны тому, что говорит Митлер Ребе о бедном человеке - в физическом

ועל דרך זה בנוגע לענין התפלה:

תפלת שמונה-עשרה צריכה להיות בתכלית הביטול, "כעבדא קמי מריה" [כעבד לפני אדונו]¹⁸, שאינו יכול לזוז ממקומו כו', ועד כדי כך, שאפילו דיבור התפלה עצמו הוא באופן של "אדנ-י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך"¹⁹, היינו, שהתפלה שלנו תהיה כעונה אחר הקורא כו'.

אמנם, כדי לפעול ביטול זה יש צורך בהתבוננות ארוכה, ובפרט בימינו אלה שלא מספיקה ההתבוננות באמירת הפסוק "אדנ-י שפתי תפתח גו" עצמו, ולא מספיקה גם ההכנה בקריאת שמע וברכות קריאת שמע, שלכן הוסיפו גם פסוקי דזמרה, ובדורות שלאחרי זה הוסיפו גם את כל הענינים שאומרים לפני פסוקי דזמרה, ואחר כך הוסיפו שיש צורך בהתבוננות עוד לפני אמירת "מה טובו"; ואף על פי כן רואים - והלוואי לא היה כן - שקורה לפעמים שכל זה אינו מועיל לעמוד בשמונה עשרה בביטול "כעבדא קמי מריה" [כעבד לפני אדונו]...

אמנם, כל זה הוא כשמדובר אודות מי שנמצא במעמד ומצב של "קשישנא" [אנשים], מה שאין כן "כד הוי זוטרי" [כשהיינו קטנים] - הרי זה על דרך

(19) תהלים נא, יז.

(18) שבת י"ד, רע"א. וראה רמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ד. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס צה.

или духовном смысле, - что ему не требуется глубокое размышление, ибо только вспомнив о своем обнищавшем состоянии, он разражается горькими слезами. Подобным образом и в нашем случае, смирение помогает нам достичь необходимого самозабвения в присутствии Б-га, которого требует молитва. Молитва, как и изучение Торы, является всеобъемлющей заповедью, которая сравнивается с позвоночником, проходящим через все тело и поддерживающим все конечности.

Поэтому ясно, что когда человек чувствует себя малым, он должен использовать это чувство позитивным и святым образом, чтобы достичь истинного смирения (в противоположность ложному смирению, которое Алтер Ребе осуждает в Тании). Истинное смирение является проводником для несравненно большего успеха в изучении Торы, молитве и соблюдении заповедей. В этом смысл поговорки «когда мы были маленькими, нас считали мужами...»

שמעיד אדמו"ר האמצעי²⁰ בנוגע ל"עני"
(מצד ענינים גשמיים, או מצד ענינים רוחניים), שאינו צריך להתבוננות כו', כי מיד כשנוכח במעמדו ומצבו שהוא עני, אזי בכה בכה במר נפשו! ועל דרך זה בעניינו, שמצד ענין השפלות, "זוטרי", נקל יותר לפעול את הביטול כלפי שמיא שצריך להיות בעבודת התפלה (כמו בלימוד התורה) - שכוללת כל המצוות, בדוגמת חוט השדרה שנותן חיות ומעמיד את כל האברים

ומזה מובן שכאשר ישנו מי שמרגיש את עצמו כ"זוטרי" - הנה לכל הפחות ינצל את זה לעניני קדושה, לפעול בעצמו את ענין השפלות (לא "שפלות של שקר" ששולל אדמו"ר הזקן בהקדמת התניא, אלא) באמיתיות - שזהו ה"כלי" שעל ידו יתוסף שלא בערך בלימוד התורה, בתפלה ובקיום המצוות, שזהו ענין "כד הוינן זוטרי - לגברי".

משיחת י"ט כסלו, ה'תשט"ו בלתי מוגה
תורת מנחם חלק י"ג עמ' 141